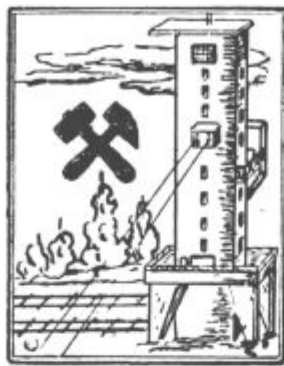

Naj živi 22. julij,
DAN VSTAJE
slovenskega
ljudstva

Velenjski

LETO II — STEVILKA 10
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE
CENA POSAMEZNI STEVILKI 10 DIN

VELENJE, 15. JULIJ 1954

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOČAR FRANJO — UREDNIŠTVO: RUDNIK
VELENJE. ČEKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. B. ŠOŠTANJ, TISK CELJSKE TISKARNE V CELJU

Proslava občinskega praznika občine Velenje

Prebivalstvo mestne občine Velenje je letos prvokrat praznovalo svoj občinski praznik v spomin na dan, ko so pred trinajstimi leti napredni prebivalci občine na pobudo Komunistične partije

Med igranjem šoštanske godbe je odgnil zastave in v lepo sončno jutro je zablestelo 72 vklesanih imen žrtev za svobodo. Ob spominski plošči je odjeknila častna salva, rudarski moški pevski zbor je zapel žalostinko, recitacijski zbor gimnazije iz Velenja pa je kot zaključek izvedel zborna recitacijo »Naš pohod« pod vodstvom požrtvovalne tovarišice Kmečlove.

Po tej uvodni svečanosti se je razvila povorka, ki je krenila proti Velenju, kjer je bilo središče proslave. Povorko je začel deset konjenikov, ki so nosili proletarsko, slovensko in jugoslo-

vansko zastavo. Nato je na čelu partizanske čete korakala godba iz Šoštanja, nakar so sledili mladinci iz delovne brigade, mladinke z Liljskega griča, gasilska četa, godba rudarjev, šolska mladina, pešci in kolesarji. Povorka je odšla mimo rudnika skozi Novo Velenje in Staro vas na slavnostni prostor pred združenim domom v Velenju. Tu je zbranemu prebivalstvu govoril drugi preživelih prvoborec iz tega kraja tovariš dr. Povh Franc-Izak. Po odigrani tovarišni himni so delovni kolektivi čestitali predstavnikom občinskega ljudskega odbora k prazniku.

Delo SZDL velenjske občine v preteklem letu

Poročilo predsednika Obč. OSZDL tov. Močilnika na letni skupščini

Čas od lanskoletne konference SZDL Velenja je bil poln težkih, pa odločnih bitk naših delovnih ljudi za ohranitev neodvisnosti naših narodov na mednarodnem torišču; v notranjosti naše države pa beležimo velik napredek na področju našega družbenega življenja, poglobljanja in uveljavljanja socialistične demokracije in s tem v zvezi v našem gospodarstvu.

Vsekakor je na področju mednarodne politične situacije napetost ali mrzlica hladne vojne precej popustila. Borba, ki se je vršila v Koreji je končno pre-

loči razvite in nerazvite dežele. »Za dosego te težnje bodo potrebne še velike politične borbe in mnoge družbene spremembe, dejstvo pa je, da ta težnja že postaja materialna sila v današnjem svetu in da že veže roke različnim faktorjem imperializma in agresije.« je rekel v svojem poročilu na IV. kongresu ljudske fronte tov. Edvard Kardelj. Ravno na tem področju borbe za enakopravnost in neodvisnost, so naši narodi z maršalom Titom in ostalimi tovariši, ki dan in noč živijo in delajo le za blaginjo svojih narodov, dosegli ogromne uspehe, lahko rečemo največje zmage po polomu, ki so ga dosegli sovjetski politiki s svojo agresivno akcijo proti Jugoslaviji.

Naši zahodni zavezniki so »pozabili«, da so se naši narodi borili za svojo osvoboditev sami na svojem ozemlju, da hočejo biti neodvisni in skupni federativni državi. Pozabili pa so menda tudi to, da je Jugoslavija podpisala mirovno pogodbo z Italijo ravno zaradi tega, ker želi mir in dela neomajno za ureditev vseh mednarodnih vprašanj, da pa se ne odpoveduje ozemlju, kjer so naseljeni naši narodi, ki po tej pogodbi in s to razmejivajo pripadejo Italiji. Pozabili so menda tudi to, da smo bili mi njihovi zavezniki, a Italijani sovražniki, ki so jim kot nagrado za zločine, ki so jih delali nad našimi narodi hoteli podariti cono A STO s Trstom. S cono A STO s Trstom so hoteli barantati, ne da bi bili vprašani za mnenje naše narode, ki so prellili potoke krvi za njeno osvoboditev. Razumljivo je, da so se temu sklepu naši narodi uprli in da so protestirale dnevno milijonske množice proti njegovi izvedbi.

Zmaga, ki so jo dosegli jugoslovanski narodi je velikanska in dokazuje, da danes niso narodi in države več voljni prenašati diktatov, temveč je o usodi in problemih majhnih držav in narodov treba razpravljati na enakopravni osnovi. — Tov. Tito vodi našo ljudsko skupnost po poti vse večje varnosti, manjše vojne nevarnosti, za mirno izgradnjo našega socialističnega družbenega reda. V teh naporih in željah, ki so želje vseh nas je bil ustvarjen balkanski sporazum, ki ga bodo te dni še formalno spreminili v Zvezo.

Seveda pa mnogim na Vzhodu in Zahodu ni po volji in žele, da zveze ne bi napravili. Italijanska vlada hoče vprašanje zveze povezati z rešitvijo vprašanja STO. Tov. Tito pa je odločno povedal, da zveza, ki jo nameravajo ustanoviti narodi Turčije, Grčije in Jugoslavije ni naperjena proti nikomur, temveč je njen namen zmanjšati nevarnost agresije proti temu delu Evrope. Prav tako pa nima zveza treh balkanskih držav ničesar skupnega z vprašanjem Trsta. To vprašanje in njegova rešitev je odvisna od volje italijanske vlade ter od obojestranskega razumevanja, ki so ga naši narodi pokazali dovolj in ga kažejo še danes. Če bi enako razumevanje pokazala tudi italijanska vlada, bi to vprašanje rešili med seboj, brez vsakega vmešavanja kakke tuje države, ki v problem ni direktno zapletena.

V teku naših naporov za poglobljanje socialistične demokracije moremo trditi, da smo dosegli velike uspehe in zmage. Delavsko upravljanje se dobro razvija, kažejo se dobri uspehi v gospodarstvu itd. Značilno pa je za delo naših delavskih svetov dejstvo, da se vsi člani kot celota ne zanimajo dovolj za gospodarstvo podjetja. Ker pa se ne zanimajo dovolj za problematiko podjetja, tudi ne vedo in ne morejo dati predlogov, ki bi bili v interesu skupnosti, pa tudi poideincev. Problematiko najbolj zasledujejo razni funkcionarji in vodilni uslužbenci v podjetjih, zaradi česar je

razumljivo, da ti stavljajo tudi predloge pred organe delavskega samoupravljanja. Marsikaj potem poideinci neupravičeno nergajo in zabavljajo, češ kaj pa čemo, saj predlagajo itak oni, mi pa ne moremo ničesar. Ni važno kdo predlaga, važno pa je, da bomo o predlogu vsi diskutirali. Ako predlog ne odgovarja, potem ga ne bomo sprejeli, če pa je dober, je dober tudi takrat, če ga je dal direktor, upravnik, glavni inženir, predpostavljeni itd. Slabost je tudi v tem, da se nočejo udeleževati vsi niti v razgovorih (diskusijah), kjer bi lahko mnogo koristili našemu splošnemu napredku, pa tudi sami sebi.

Prav tako kakor v delavskem samoupravljanju, je tudi na področju družbenega upravljanja v gospodarstvu. Za delo in probleme celotnega okraja, ali pa vsaj občine, bi se moral zanimati vsak član SZDL, da bi lahko dajal tudi svoje pripombe in pomisleke. Vsak bi se moral zanimati in bi nam ne smelo biti vseeno, kakšne bodo cene potrošnim predmetom v trgovinah, ne smelo bi nam biti vseeno, kakšne bodo naše ceste, naši domovi, naša uslužnostna podjetja s svojimi cenami itd. Ne bi nam smelo biti vseeno, kakšni bodo uspehi naših podjetij, pa naj bo to malih komunalnih ali republiškega in zveznega značaja, kajti učinkji v proizvodnih podjetjih in prodajne cene proizvodov urejujejo življ. standard. Večja bo produktivnost, nižja bo proizvajalna cena in temu sorazmerno se bo lahko zvišal tudi življenjski standard.

Kot se je delavsko samoupravljanje utrdilo in obrodilo lepe sadove, tako tudi z nadaljnjo decentralizacijo doživljamo uspeh za uspehom. Tisti pa, ki pišejo, da smo z delavskim samoupravljanjem skrahirali, da so nam delavski sveti propadli itd. ter nam priporočajo buržoazno demokracijo ali birokratske pozicije, ki so antisocialistični opazovalci, doživljajo v vedno novem in bolj globokem, bolj in bolj demokratičnem družbenem življenju vedno večje in večje poraze. Krah so doživele vse kominformovske kombinacije in iluzije, ki so jih gojili razni kominformovski centri v inozemstvu, da bodo namreč razne ekonomske in druge težave razbile enotnost socialističnih sil in da bo v takih pogojih kominformizem začel dobivati tla pri nas in med našimi delovnimi množicami. Naš novi sistem družbenega samoupravljanja, začeni od delavskih svetov pa vse do konca in do nove vloge naših ljudskih skupščin, je razpahl kakor veter vse iluzije, tako da od vsega tega ni ničesar ostalo. Danes lahko rečemo, da naši ljudje niso brezbržni ter ne sprejemajo izmišljenih in prerokov. Verjamejo v naš sistem, pa čeprav imajo včasih povedati kakšno pikro, ki je včasih popolnoma utemeljena. Ni pa dovolj samo tarnati in jadicovati okrog voglov, ni dovolj samo

Po teritorialnem obsegu verjetno ne bo komuna niti okraj niti današnja občina. Komuna je organizem, ki ga je treba graditi in šele v teku izgradnje tega organizma se bodo pojavile tudi jasne teritorialne meje tega organizma. To vprašanje se ne da rešiti čez noč s predpisi, z zakonom ali z enostavnim odlokom, je dejal tov. Edvard Kardelj na III. kongresu ZKS. Verjetno pa bo komuna neka teritorialna velikost, ki bo med teritorijem današnjega okraja in današnje občine.

Komuna se mora mnogo bolj približati delovnim ljudem. V tem smislu se bodo gotovo razvijale občine z vse večjimi kompetencami. Posredno vlogo, ki so jo imele današnje občine med volivci in okrajnimi ljudskimi odbori kot najnižjim organom ljudske oblasti, ki je imel glavne kompetence, reševati vse probleme okraja, bo odpadla, na občino bodo prehajale vse večje in večje pravice in tako bodo s časom dozoreli pogoji tudi še za formalni, administrativni ukrep — sprememba paragrafov v našem zakonu o ljudski oblasti. Prehajanje vse večjih pravic in tudi materialne osnove na občine pa je odvisna od vseh nas članov SZDL in tudi ostalih, ki moramo biti aktivni in delavni, naša skrb mora biti vsako podjetje v občini, voditi moramo skrb o tem, kako se porablja sredstva, ki jih imamo na razpolago, kako se rešujejo vsa komunalna in druga vprašanja. Čim večji bo krog takšnih ljudi, tem bolj bomo pripravljani in sposobni prevzemati večje pravice in — razumljivo — tudi večjo odgovornost. Ne bi bilo odveč, če tudi pri nas že malo razmišljamo o teh stvareh in mobiliziramo vse vse socialistične sile za čim večjo pritegnitev naših delovnih ljudi v naše družbeno samoupravljanje v gospodarstvu, na področju naše ljudske oblasti itd.

V vsej aktivizaciji in delavnosti posameznih članov SZDL imajo veliko odgovornost občinski in vsaki odbori SZDL. Nujno potrebna je čim večja povezava med članstvom in organizacijskim forumom. Ne zveza preko direktiv, nalogov, instruktorjev itd., kakršne smo imeli v prejšnjem sistemu administrativnega upravljanja in funkcioniranja naših organizacij, temveč zveza, ki sloni na skupnem reševanju vseh problemov in proučevanju, ki zadevajo vse naše delovne ljudi. Mnogo več bi morali pomagati v delu UO SZDL komunisti, ki so kot enakopravni člani SZDL in vsa problematika bi morala dozorevati predvsem v teh najneposrednejših organizacijskih forumih.

Ako naše delo ne bo usmerjeno v to smer, potem bo tudi diskusija o ustanavljanju in o razvoju komun le golo fraziranje, ki se pri nas še dolgo ne bo uresničilo. Mislim pa, da bi lahko plodno začeli utrujati in graditi komuno. V vsem tem delu pa imajo vse organizacije in društva edinstveno in enotno pot in smer ter bi bila potrebna v bodoče mnogo tesnejša povezava in sodelovanje vseh organizacij in sindikatov v podjetjih do ne vem katerega društva, kajti vse, kar mislimo in želimo imeti, bo plod našega dela, našega udeleževanja, vsi uspehi bodo sad naših rok in našega upravljanja.

Se je mnogo problemov, o katerih bi bilo potrebno razpravljati na današnji konferenci: o delu našega občinskega ljudskega odbora do zadrug, naših organizacij, mladine itd., katere probleme naj bi v diskusiji obdelali. Poskušal sem nakazati nekaj stvari, ki se mi zde silno pomanjkljive v dosedanem delu z ozirom na naš razvoj in perspektivo. Želim, da se diskusija razvije v smeri našega upravljanja in odpravljanja pomanjkljivosti.

S tem zaključujem svoje poročilo in ključem:

Naj živi Socialistična zveza delovnih ljudi Jugoslavije!

Naj živi njen predsednik tov. Tito!

Dr. Polh Franc-Izak
Ulrih Tone-Kristl
Lempl Tone-Dušan
leta 1943 v Skalskih Cirkovcih

zabavljati, kakor ne bi bilo dovolj sovražnika samo gladiti, temveč nam mora biti jasno, da je naša usoda v naših rokah. Sovražniku, ki se pojavlja tu in tam, treba pokazati, da smo še vedno tista razjarjena množica proti vsakomur, ki nam ne želi dobro, ki nas moti pri našem delu, kakršni smo bili v času NOB, proti vsem, ki so hoteli zasužnjiti naše narode.

Nadaljnji korak, in sicer velik korak, ki sem ga že poprej omenil, je vprašanje graditve komun. Mnogi mislijo, da je mogoče komuno ustvariti z nekim odlokom kar čez noč, da je komuna neka gotova tvorba, ki ji ni treba drugega, kakor da se ji dovoli zaživeti z nekim administrativnim ukrepom ali aktom ali z nečim podobnim. Diskutirajo tudi že naši ljudje takoj o tem, kakšna bo teritorialnost — meja — komune, ali bo to okraj ali današnja občina.

Tovarišica Letonja Ulrih-Atena
prvoborka našega okraja

Okrožni sekretar Ulrih Tone-Kristl
leta 1943

dvignili baklo upora proti okupatorju. Šestčlanska družina upornikov se je po nekaj dneh zbrala v gozdu Ležen, kamor je prispel član Centralnega komiteja Kristuš, kmalu nato pa še trije španski borci Toledo, Mlakar in Drobnič. Do napada na Šoštanj, ki je bil izvršen oktobra tega leta, je četa narasla na 24 mož.

Kako je besnel okupator nad to predrznostjo, nam zgovorno priča že prva spominska plošča, odkrita na dan občinskega praznika v Pesjem, kjer je bilo žarišče upora, logična posledica delovanja Komunistične partije že pred vojno. Plošče, ki bodo odkrite naknadno po vsem teritoriju, pa bodo pričale še več. Centralni spomenik, ki je predviden za Novo Velenje, pa bo simbol borbe in upora vse občine Velenje.

Zal naš prvi občinski praznik ni uspel tako, kot bi bilo želeli. Ne bi mogli reči niti za rudarski niti za občinski praznik, da sta bila praznovana tako, kakor bi to bilo primerno z ozirom na obojestranske bogate tradicije. Na žalost moramo ugotoviti, da se prav Novo Velenje, v katerega so obrnjene oči vse občine, ni izkazalo. Novo Velenje bi moralo tvoriti jedro vseh glavnih in borbениh tradicij okolice. Za novo in lepše so padale žrtve, za novo in lepše so umirali sinovi rudarjev in prav Novo Velenje je rezultat tistega, za kar so padale žrtve po hostah, bile ustreljene kot talci in umirale v pregnanstvu. Zato bi morali tisti, ki že imajo lepše in boljše, dati priznanje tistim, ki so dali za to svoja življenja.

Odkritja spominske plošče v Pesjem se je udeležilo častno število občanov. V napadu, ki so ga izvršile partizanske patrolje iz vse občine, je sodelovalo 172 mož, ki so se po izvršeni nalogi postrojili pred dograjeno široko teraso. Častno so bili zastopani gasilci v paradnih uniformah, Mladinska delovna brigada, ki pomaga graditi šolo v Novem Velenju, je s pesmijo prispela na slavnostni prostor. Po izvršenem raportu in odigranju Internacionale je stopil na govorniški oder preživelih prvoborec iz tega kraja tovariš Tone Ulrih-Kristl, sedaj predsednik OLO Šoštanj, ki je v večkrat prekinjenem govoru podal zgodovino kraja in pomen vstaje proti fašističnemu osvajačcu. Po končanem govoru je pristopil k vzdani plošči, ki je bila prekrita s proletarsko in jugoslovansko zastavo in obdana s častno stražo rezervnih oficirjev in desetih mladink z Liljskega griča, ki so držale v rokah rdeče šopke nageljnov.

Predsednik OLO Šoštanj
Ulrih Tone-Kristl

nehala, prišlo je do živahnih diplomatskih dejavnosti in stikov med Vzhodom in Zahodom itd. Čeravno ti razgovori, ki se zadnje čase vrše med zunanjimi ministri »velikih štirih« ter drugim zainteresiranimi državami niso praktično še ničesar prispevali v ureditvi zapletenih mednarodnih odnosov, jim vendar moramo pripisati napredek in izboljšanje v mednarodnem ozračju že iz tega razloga, ker se vsaj zainteresirani tabori sestajajo in »poizkušajo« najti izhod iz te največje zagate. Seveda pa iščejo izhod, pri katerem ne bi bilo treba žrtvovati nobeni stranki njenih političnih interesov. Kljub vsem naporom, ki jih vlagajo poideinci na Vzhodu in Zahodu, da obdržijo svoja vplivna področja in da jih še razširijo, pa se kolonialni narodi, ki jih tarejo knute izkoroščevalskih režimov, vedno bolj prebujajo in kos za kosom se trga imperializem iz rok. Narodi, ki so še zatirani, iščejo izhod v zagotovitvi pravice do nevmešavanja v njihove notranje zadeve in pravice do mednarodne gospodarske pomoči za dosego gospodarske neodvisnosti. Čedalje bolj se uveljavlja misel, da je mir mogoče zagotoviti samo z borbo za dejansko enakopravnost neodvisnih narodov in za postopno premagovanje brezna zaostalosti, ki danes

Politični seminar

Občinski komite Zveze komunistov je priredil trodnevni politični seminar za svoje člane. Na seminarju se je obravnavalo družbeno upravljanje, ideološko-politična vzgoja in organizacijska vprašanja. Diskusijo je vodil tov. Močilnik, ki je v vsakem sestanku v začetku napravil uvod. Njegova tolmačenja so bila

dobro pripravljena in snov tako postavljena, da bi se lahko razvil ploden razgovor. Toda tudi tokrat je bila diskusija bolj redka.

Vsi prisotni so si z obiskom tega seminarja mnogo pridobili. Samo škoda, da tistih, katerim bi seminar bil najbolj potreben, ni bilo.

Naši na mladinskem festivalu v Kopru

Skupni festival hrvatske in slovenske mladine je bil v tednu od 12. do 19. junija od Buj do Kopra. Posebnost te mladinske kulturne manifestacije je bila v tem, da prireditve niso bile na enem mestu, temveč je bila vsaka prireditev v drugem kraju. Vse vasi v bujskem in koprskem okraju so bile deležne izvajanj kvalitetnih mladinskih kulturniških skupin.

zana». Izvedba sporeda je bila dobra, čeprav je bilo čutili nekaj začetniških spodrsrljajev.

V nedeljo je ta skupina prisostvovala svečanemu zaključku festivala pred Loggo na Titovem trgu v Kopru. Posebno zanimanje pa so naši mladinci posvetili motornim dirkam, regati in demonstriranjem letalskih modelov na pomolu koprskega pristanišča.

«Svoboda» Velenje leta 1924

Tudi šoštanjski okraj je pripravil skupino, v kateri so bili zastopani mladi pevci iz Topolšice pod vodstvom tovariša Vebra, mladinski orkester iz Šoštanjja pod vodstvom tovariša Majcna in mladi igralci iz Velenja pod režijo tovariša Furlana.

Ta skupina je nastopila v prijazni vasi Korte, ki se nahaja na visoki planoti nad Izolo in Portorožem. Lep, novo zgrajen zadrudni dom je sprejel naše mladince. Še lepše pa jih je sprejelo občinstvo, sestojelo se večinoma iz kmetov — Slovencev. Njihovo gostoljubje je bilo presenečenje za nas, nekoliko trde Stajerce. Njihova vas, lepo obdelani vinogradi, drevesa, polna južnega sadja, posebno pa češenj (ki so jih bili naši mladinci deležni iz radodarnih rok), so oživljajoče vplivali na naše utrujene in neprespane kulturnike.

Drugi dan so odšli v znano kopalnico in letovišče Ankaran (St. Nicolo), kjer so se navžili morja in počitka. Šoštanjski jazz je zabaval tam zbrane izletnike in letoviščarje. Pokriti z mehikanskimi sombreroji so prav zabavno izvajali moderno glasbo in presenečali tudi najbolj izbirne jazzovske sladokusce.

Zvečer so ponovili spored v zadrudnem domu v Bertokah. Ta vas je nadele od Kopra. Občinstvo je burno pozdravljalo izvajalce. Topolščani so nastopili z narodnimi pesmimi v zboru in kot solisti, Šoštanj s solo baletno točko, Velenje pa s spevoigro »Polka je uka-

Zanimanje mladine za prosvetno delo, ki ga je pokazala v pripravah za festival, kaže, da bi bilo to zanimanje treba še bolj razvijati in vključiti čim več mladine v prosvetna društva.

Telovadna enota »Svobode« Šoštanj-Velenje

Potreben je Prosvetni dom

Za razgibano prosvetno življenje pri nas pravzaprav nimamo ustreznih prostorov. Niti ena sekcija »Svobode« nima urejenega lokala, kjer bi lahko nemoteno delala. Glasbena šola ima samo eno sobo na razpolago. V njej se komaj zvrstijo učenci godalnih in pihalnih instrumentov. V tej sobi gostujejo pevci dveh zborov. Učenje solo petja je opuščeno, ker ni na razpolago učilnice. Rudarska godba ima sicer svojo sobo, ki odgovarja potrebam. Toda sama soba ni dovolj, rabi še shrambo za arhiv in glasbila.

Pomanjkanje pa najbolj občuti dramska sekcija, ki se že več let muči na odru, ki ne odgovarja niti osnovnim odrskim zahtevam. Ta oder se nahaja v kinodvorani in je razen enega dne v tednu, ob večerih zaseden s kinopredstavami. S tem so igralci prisiljeni vaditi v svoji »garderobi«, ki je tik dvorane. S tem se vzajemno motijo igralci in k.o. Oder ima premajhne dimenzije, slabo razsvetljava in nobene shrambe za kulise. Nizek strop onemogoča uporabo sodobne scenerije. Projektanti te »kinodvorane« gotovo niso računali na tako hiter razvoj dramatike v Velenju. Zato so zgradili oder, ki bi odgovarjal mali začetniški diletantski skupini. Seveda, zaradi tega sploh niso predvidevali shrambo za kulise, za rekvizite, garderobe in ostale sanitarne prostore.

Bodoči razvoj našega mesta predvideva porast prebivalcev na 15.000. Vsekakor, da bodo ti ljudje iskali razvedrila v prosvetnem delu. Če ne bomo že sedaj mislili na zidanje prosvetnega doma, bo v kasnejših letih že prepozno.

Vse prosvetne sekcije bi morale najti v tem domu zavetišče in možnost neoviranega razvoja. Primitivnosti in provizornosti se moramo otresti. To ovira napredek.

Upam, da mi bo vsakdo dal prav, da je zgraditev prosvetnega doma, opremljenega s sodobnim odrom, dvorano za družabne prireditve in prostori za vse sekcije »Svobode«, potrebna.

Kvartet »Sraka« Pesje — vsi padli v NOV

Popolna gimnazija

Nekaj časa se je po časopisih in med ljudmi vodila debata o potrebi uvajanja višjih razredov gimnazije v Velenju. Med Velenjem in Šoštanjem se je bil tih boj mnenj, kje naj bi se ustanovila. Šoštanjčanji so trdili, da so upravičeni na popolno gimnazijo, ker je njihovo mesto okrajna metropola. Velenjčanji pa so nastopali z močnejšimi argumenti. Trdili so, da je Velenje industrijsko mesto z veliko bodočnostjo. Iz vrst delavskih

otrok naj bi rasli bodoči intelektualci, poznavajoč trdo življenje rudarja in njegovo ustvarjanje.

Svet za kulturo in prosveto OLO Šoštanj ni, spričo dveh tako močnih interesentov, mogel dati odločen sklep, kje naj bi odprli peti razred bodoče popolne gimnazije. Izdal je salomonsko rešitev, in sicer naj bo popolna gimnazija tam, kjer bodo ustvarjeni materialni pogoji za to.

Nastalo je tekmovalje. Šoštanj je ma tihem našel sredstva in je dogradil k obstoječi stavbi nižje gimnazije nekaj razredov. V Velenju so pa uvideli, da je potrebno najprej zgraditi novo osnovno šolo in s tem razbremeniti učilnice nižje gimnazije. S tem pa ustvariti vsaj minimalne pogoje za višjo gimnazijo.

V gradbeni vnevi in Velenju pa le niso pozabili na otvoritev petega gimnazijskega razreda. K temu jih sili situacija, ki z vsakim dnem dobiva bolj jasno sliko. Rudnik se razvija in rabi mnogo delavcev. Med njimi mora sprejeti tudi precej kvalificiranih rudarjev, ki pa imajo družine. Zaradi tega raste število otrok, godnih za omenjene razrede. Celje je daleč, jemlje preveč energije dijakov in le malokateri vzdrži napor. Zato je le malo tistih, ki maturirajo v celjski gimnaziji. Celo manjše število, kot pred vojno.

Bližina industrije, rudarski življenjski tempo socialistične graditve, bo dajalo obeležje gimnaziji v Velenju. Dijaki iz Šoštanjja bodo radi obiskovali ta bodoči zavod in se skupno s sinovi rudarjev pripravljali za bodoče življenje. Z.

O gostovanju

Dne 3. VII. 1954, za rudarski praznik, je v Velenju na jezeru gostovala baletna skupina Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora skupno s še dvema pevcema mariborske opere. Spored je bil pester in bogat, saj je obsegal od improvizacij naših narodnih plesov pa do odlomkov svetovno znanih stvaritev na področju umetnosti baleta »Ohridska legenda« od Hrističa, dalje »Ples laboda« od Čajkovskega itd. Tudi nastopajoča operna peva sta imela lep repertoar, med katerim je bil najbolje sprejet Vilharjev »Mornar«. Dokaj diskretno spremljavo na klavirju je podal tov. Pfaifer iz Maribora. Med nastopajočimi balerinami je največje aplavza žela nadarjena Katica Kocka v baletu »Spanski ples« ter duet Stefka Miller in T. Duh z njuno »Veselo polko« na motiv slovenske narodne pesmi. S tem pa ni rečeno, da tudi ostali program ni bil na umetniški višini, le žal, da ga doberšen del gledalcev ni razumel iz naslednjih vzrokov: za marsikoga je ta nastop baletne skupine bil prvi tak doživljaj, ki ga naravno vsak ni znal takoj oceniti in razumeti, da je tudi to umetnost in plod dolgotrajnega ter požrtvovalnega študija. Poleg tega je bil morda kraj izvedbe (plesna terasa na jezeru) sicer dober za nastopajoče, a kljub temu neprimerno odbran, publika, ki je večinoma ves dan na jezeru in drugod praznovala rudarski praznik, pač zaradi popite 100-dinarske vinske pijače ni bila najbolj sposobna dojeti tak nastop. Edino s tem je mogoče do gotove mere opravičiti neprimerne izpade posameznikov, ki so na ta ali oni način obnehtavali nastopajoče s prostaškimi izrazi ali jih celo osebno ovirali pri nastopu, morda v najboljši želji, sam sodelovati v programu.

Kot že rečeno, sta tudi oba operna pevca zelo dobro interpretirala posamezne pesmi, le da je njun nastop morda izmed vseh bil najmanj zapažen iz enostavnega vzroka, ker njun, drugače znan glas ni na prostem prišel do polnega izraza in bi njun nastop v kaki

dvorani zapustil v poslušalcih gotovo čisto drug vtis.

Gotovo bi bilo zaželeno, da Velenje obiščejo še takšne kulturne skupine, ki bodo pripomogle k nadaljnjemu širjenju tovrstnega kulturnega obzorja pri naših velenjskih rudarjih. Priporočati je le, da se ob takih prilikah izbere primeren čas in kraj, da bo prireditvi lahko prisostvovala trezna publika, ki bo odna lahko razumela tako umetnost.

Cisti dobiček te prireditve je šel za poplavljenice Celja in je s tem ta prireditve imela dvojen značaj: kulturni in dobrodelni; in ga je ostala publika tako tudi sprejela in razumela. R. B.

Poročilo

o nadaljnjih prispevkih za ljudsko posojilo za izgradnjo ljudske šole in gimnazije v Velenju.

Tudi ta akcija napreduje. Rudnik lignita Velenje je nakazal na tekoči bančni račun nadaljnjih obročnih prispevkov nameščencev 1. 7. 1954 47.550 din, tov. J. Iv. iz elektrarne je vplačal zadnji obrok po 2000 din, rud. delavcem bodo 15. julija odtegnili od mezdnega zasluzka nadaljnji obrok v višini 59.900 din, kar znese skupaj 109.450 din.

Okrožni odbor OF leta 1944

Poročilo o nadaljevanju prostovoljnega dela Društva upokojujencev v Velenju

Zadnjič smo poročali, da je članstvo Društva upokojujencev v Velenju opravilo pri delih ob Velenjskem jezeru v aprilu in maju letos 1983 prostovoljnih delovnih ur.

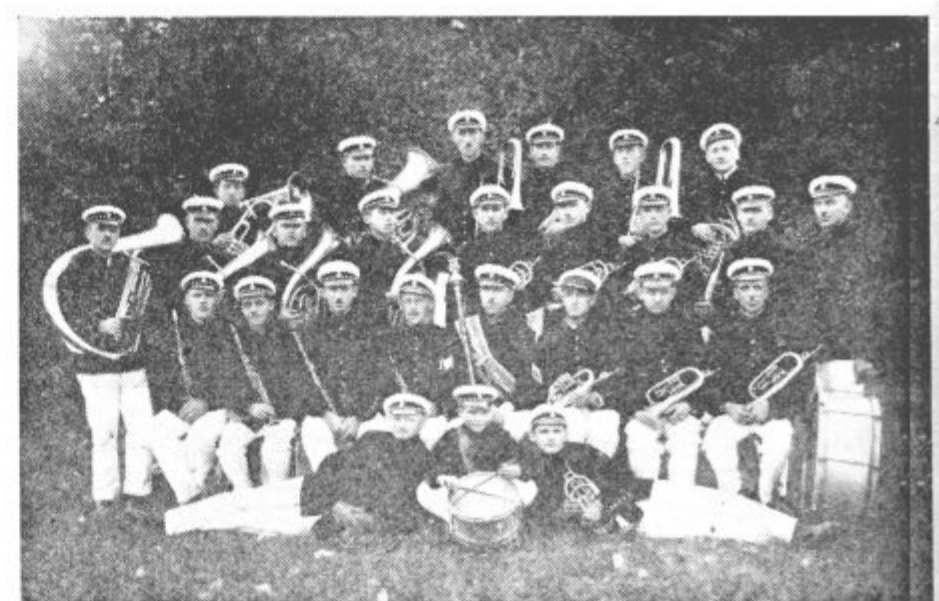
Še nekaj o gradnji šole in prostovoljnih

V zadnji številki našega lista smo poročali o vidnih uspehih doseženih pri prostovoljnem delu na gradnji nove 16-razredne šole v Velenju. Danes vas bomo seznanili z doseženimi uspehi v razdobju od 15. do 30. junija t. l.

Predvsem pohvale vredna je Elek-trarna, katere se je obvezala postaviti en razred pod streho, obljubo je skorajda že izpolnila in je od skupno 5067 opravljenih ur izvršila v tem razdobju 1118 prostovoljnih delovnih ur. Tudi brigade raznih gradbenih podjetij ne zaostajajo za uspehi, saj so opravile 1090 prostovoljnih ur. Izreči je priznanje tudi 1. velenjski M. D. B. Leona Melanška, ki je že vložila 1836 ur truda in dosegla lepe uspehe. Gradbeno podjetje »Graditelj« iz Celja je opravilo dne 27. 6. 348 prostovoljnih ur. Analiza nam je torej pokazala, da odpade na podjetja in brigade 4392 ur, a na Rudnik, razne organizacije in podjetja ter ostalo le 675 opravljenih del. ur, kar je zelo nezadovoljivo. Vemo, da so vremenske nepravilne velik činitelj in povzročitelj neobiska, na drugi strani pa tiči še večji vzrok morda nezaznavanje, nepravilno tolmačenje in organizacija...?

Starši! Razumite, da gradite šolo svojim otrokom, zato prihajajte večkrat na pomoč, vsako minuto visoko cenimo!

Fr. Cirkulan

Rudarska godba Velenje leta 1923

Naše potovanje SKOZI BOSNO

(Nadaljevanje.)

Večerji se in vaški starci čepa s fesi na glavah pred hišami, kade in modrujejo. Okoli njih pa se lovi mladina, fantiči s fesi in dolgimi blačkami, deklice pa v tradicionalnih dirnjah. Toda že nam izgine idila za prvim ovinkom. Pol je vedno bolj napeta, vedno više se dvigujemo in zavojev noče biti konec. Pred nami se v ne preveliki daljavi pode divji nevihtni oblaki iz katerih dež enakomerno lije. Zahodu približajoče sonce nam pričara na nebo krasno mavrico, katere se pne nad divjo samotno krasolo planine Majevice. Ne-

lepe nosilke, one nam prav tako prijazno odzdravljajo. Nesite iskrene čestitke in tople pozdrave svoje in naše našemu voditelju tovarišu Titu!

Zaradi štafete je menda vsa Tuzla na ulici. Miličnik nam pokaže pot po stranskih ulicah, da ne bi motili svečanosti. Obidemo mestni center in nadaljujemo pot proti Kreki. Tudi tu je vse na cesti, tako, da se počasi in le s težavo prebijemo skozi gnečo. Prvi mrak pada na starodavno mesto, ko se bližamo rudniškemu objektu. Nemudoma stopi pred naš avtobus sta-

Lahko se razume, da smo debelo pogledali. Navajeni smo, da v primeru dobre postrežbe puščamo ali dajemo malo napitnine, da bi pa natakar sam zaprosil zanjo, je pa za naše pojme zelo neokusno in gotovo ne koristi ugledu našega tujkega prometa.

Po končani večerji odidemo v dvorano z godbo in pevkami. Toda tu sem bil razočaran. Zelo rad poslušam pevke, tu pa sem bil za užitek prikrajšan. Zaradi velike dvorane se namreč vrši prenos preko zvočnikov z vsemi dodatnimi zvoki in prizvoki. »Radia« imam dovolj doma, sem si nejevoljno mislil in se vdal v usodo. Da je pelje pred mikrofonom v veliko olajšanje pevkam in nudi istočasno možnost posredovanja večjemu številu ljudi je res, prav tako pa je res, da je ta zanimiva posebnost vzhodnih krajev naše domovine z omenjeno modernizacijo precej izgubila na svojem prvotnem miku.

Z ozirom na napore, kateri nas čakajo naslednjega dne, kmalu odidemo in ob 11. uri že spimo. Toda ne vsi. »Generalšlab« je z »železno« disciplino sicer uspel, da je celotno armado brez izgub pripeljal domov, toda komaj je legel v posteljo in usnul, že se zaslišijo na hodniku plašeti koraki. Najprej eden, nato drugi in nato vedno več. Vmes se čuti razposajeni smeh. Velik del udeležencev ekskurzije uhaja na naporno znanstveno kvalificiranje tuzlanskih lokalov po kvaliteti vina in po

Prosvetni dom v Kreki

cenah. No, da, Prešeren je že vedel, zakaj je zložil listo lepo pesmico: »Pusti piti mojga Kranjca, tako sem mu grlo ustvaril! ...« Pa brez zamere, če sem Prešernu kar podtaknil.

Prav za prav se nahajam v veliki zadregi, ko preiščam ali bi navedel ime ali ne. Če jih povem, ne bo prav, če pa ne povem, pa zopet ne bo dobro. V mislih imam namreč naše žene, katere bodo čitale tole poročilo. Mislim, da bo še najbolje, ako rečem, da je bila noč temna, in da zaradi tega krivcev ni bilo mogoče ugotoviti. Tako se bo vsaka od naših dobrih in skrbnih žena potolažila: »Oh, saj vem, da moj ni tak!«

sebno zadnji šahlič je precej visok. Ali je dušanja v njem! Dobro voljo dviga še voda, katere kaplja za vrat. Zabeležimo tudi nekaj pobojenih prstov. Če bi vsaka izustena kletvica pomenila žebelj v tesarbi šahliča, potem bi imeli danes v jami Moluhe z železom oklopljen prehod, edinstveni te vrste na sve-

Udeleženci ekskurzije

vihtni veler nam od časa do časa prinese nekoliko kapelj dežja, nato pa se oblaki izgube proti jugu.

Planina Majevica krije v svojih plásteh mnoge zaklade. Človek ne ve za nje in zato kmalu odkrijemo znake številnih rudarskih sledilnih del. Dober premog, celo boljši kakor je rjavi, se nahaja v teh samotah. Vozimo se mimo sledilnih jarkov, številnih starih jalovišč in bližajočemu vrhu, katerega dosežemo še pred sončnim zahodom. Cesta se začne v ostrih vijugah, tako ostrih, da se je tovariš Hudobreznik prisiljen nekakral krepko pridušiti, da nas lahko varno

rejši človek, prijaznega obraza — predsednik sindikalne podružnice rudnika Kreka.

Krepek slika desnic, prisrčen pozdrav in vedeli smo, da smo dobrodošli, in da se nahajamo svoji s svojimi.

V prostorih nadzorniške šole nas že čakajo prenočišča, čista in udobna.

Hitro se umijemo in preoblečemo, nato pa se odpeljemo na večerjo v Tuzlo. Močno nas preseneli neverjetna gneča na ulici. »Pionir« pravzaprav plava v tej poplavi ljudi, kateri uživajo svoj večerni odih in sprehod. Da je med njimi mnogo zornih mladenk, ne

Ogled jame Moluhe in Tuzle

Nekaterim je nekoliko težko vstati, toda »šlab« se neusmiljeno bori za izpolnitev plana. Ze nas čaka skrbni in postrežljivi predsednik sindikalne podružnice rudnika Kreka ter nas po zajtrku odvede na upravo jame Moluhe.

Nadvse prijazno in ljubezno nas tu sprejme naš rojak, upravnik jame —

jamske prostore in jih popolnoma napolni in zapre. Taka jama je seveda izgubljena. Iz tega je razvidno, da tekoči pesek ne predstavlja nič manjšo ali pa celo večjo nevarnost za Krekansko jama, kakor vdor vode iz severnega krila velenjskega bazena v našo jama. To je sovražnik Kreke št. 1.

Pesek v jami Moluhi pa ni povsod enako močno prepojen z vodo, so mesta, kjer je popolnoma suh, drugod le malo vlažen, na tretjem mestu pa teče in grozi z zalitjem. Da ugotovijo peskove lastnosti, vrlijo vrtnine in znani so jim primeri, da ko so s tako vrtno zadeli v gosto tekoči pesek, so se začele vihi iz nje klobase peska, prav tako, kakor se vijo klobase izpod stroja za njihovo izdelavo. Seveda so vrtno hitro zaprli in primerno zavarovali.

Do končanem predavanju odidemo v jama, katere je res vzorno urejena in oskrbovana tako, da je človek prijeto presenečen, ko stopi vanjo. Inž. Vehovec jo dobro vodi. Res je, da so pri tiski na tem delu veliko manjši, kol smo jih vajeni v Velenju. Odkopi so zelo podobni našim in zato se naši kopači takoj znajdejo in začnejo padati razne pripombe. Predvsem se vsem zdi, da so delovišča premočno obložena, in da bi bilo namesto štirih mož dovoljno

Globinsko vrtnanje Rudnik soli Tušanj pri Tuzli

inž. Vehovec. V veliki lepi rešilni postaji, katera je zelo dobro opremljena, nam na kratko pove glavne posebnosti njegove jame in Krekanskega bazena.

Ogromne količine premoga te kadunje, katere ima več slojev, so le na robih odprte s posameznimi jamami in ni še rešen problem, kako eksploatirati kadunjo kot enoto z morebitnim šahom nekje v sredini. Največja ovira pri tem so ji tekoči peski, kateri ne dovoljujejo preliti šahla, naša domača industrija pa še ni toliko napredovala, da bi mogli s svojimi sredstvi pristopiti k popoglabljanju s pomočjo zamrzovanja. To je velik problem, katerega morajo rešiti in ga že rešujejo inženirji rudnika Kreke. Mimogrede naj povem, da je ime Kreka skupno ime za večje število popolnoma samostojnih jam ob robovih omenjene kadunje.

Posledica teh dejstev je, da je vsak sloj odprt za sebe, kar močno poveča število ljudi na transportu in res jih imajo — naj mi tov. inž. Vehovec oprsli, ako si številke nisem dobro zapomnil, 40 % zaposlenih na prevozu. To občutno podraži proizvodnjo in znižuje učinke.

V jamah rudnika Kreke, ime rabim v zgoraj omenjenem smislu, je mnogo ognjev. Zaradi tega je s tem vprašanjem posebno zadržan en inženir, in sicer Vuković, prekaljen v borbi proti ognju na rudniku Raša leta 1947, ko je s svojo reševalno četo iz rudnika Breza, pokazal veliko znanje in izurjenost. Še danes mi je dobro v spominu, ko sem prisostvoval trenutku, ko je brezanska četa z inž. Vukovičem na čelu odprla zaplajen predel jame in jurišala na ogenj, kateri je divjal pod od vročine belo žarečim stropom. Bili so to veličastni trenutki, polni tesnobe in nadčloveškega požrtvovanja, saj smo reševali največji naš rudnik pred propadom.

Da naj se vrnem nazaj v Tuzlo. Torej vsaka jama ima svojo reševalno četo, poleg tega pa obstoji še centralna četa na jami Moluhi. O veliki aktivnosti teh čet, pričajo celi kupi že izrabljenih alikaljevih nabojev, kateri leže na dvorišču.

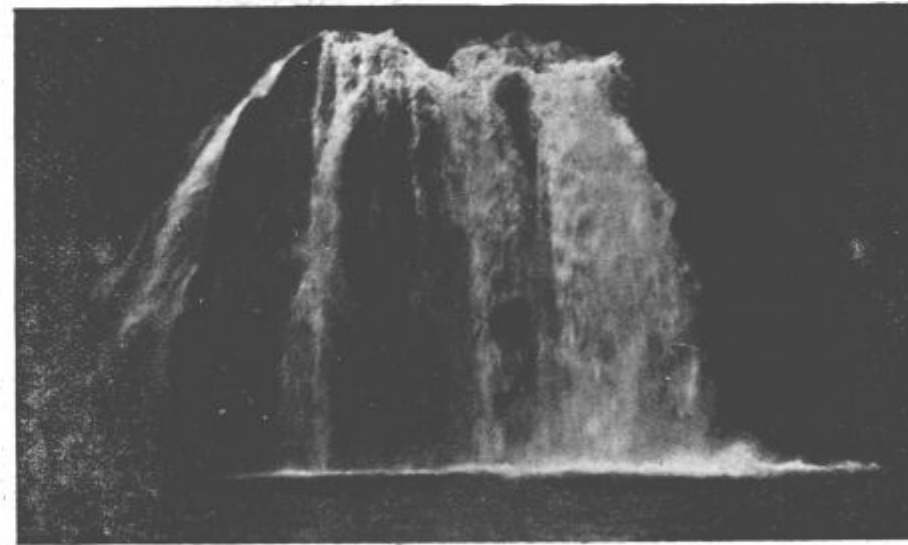
Z izjemo jame Moluhe v teh jamah ni melana in rudarji uporabljajo odprte svečilke. Tudi cigarete in vžigalice lahko nosiš s seboj, kar je za naše rudarje seveda veliko presenečenje in posebnost z ozirom na ostre prepovedi v tem pogledu v velenjski jami. Inž. Vehovec nas je opozoril še na dve posebnosti: sloj je tukaj navpičen in njegovo talnino tvorijo tekoči peski. V svrhu lažjega razumevanja moram povedati, da imenujemo rudarji tekoči pesek, tiste plahi drobnega peska in mivke, v katerih se nahajajo tolike količine vode, da pesek teče kol gosta masa in niso redki primeri, da pri nepravilnem rudarjenju pesek udere v

Slap Plive pri Jajcu

tu. Tisti, ki smo prvi šli skozi prehod se zelo zabavamo, vsakdo namreč, kdor pride iz luknje, se z vidnim olajšanjem oddahne in da v primerni obliki duška svojemu občutju. Razume se, da to vzbuja razposajene komentarje in šale.

Za zaključek nam inž. Vehovec pokaže še neko mesto v jami, kjer so poskušali prebiti prečnik med dvema slojema. Bili so že čisto blizu skupaj,

Slapovi Plitvičkih jezer

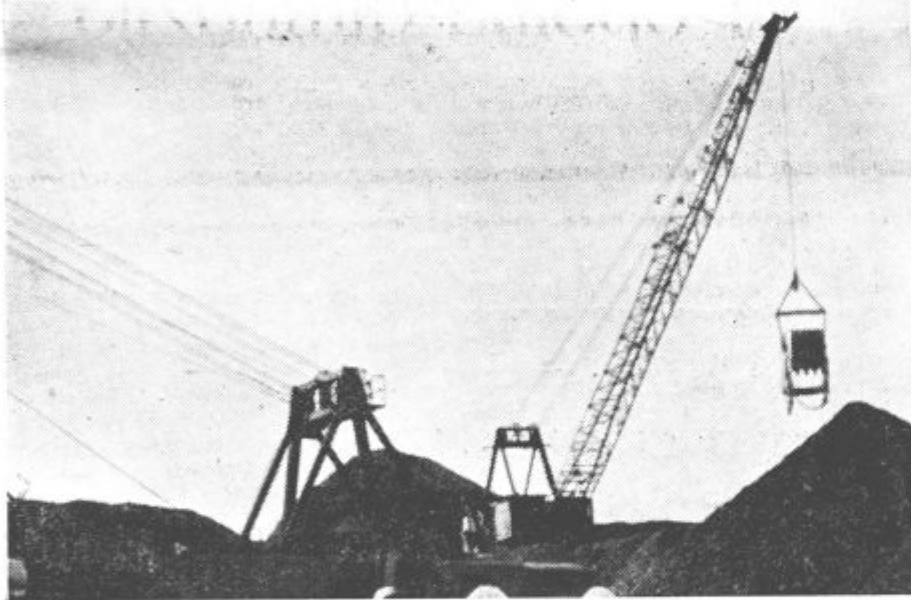
imehi na njih tri, ki bi morali dati isto proizvodnjo. Prihrjevalno mrmanje pa gre skozi naše vrste, ko izvemo, da znašajo mesečni napredki pripravl nad 100 metrov.

Ker je sloj navpičen so tudi zveze v njem v glavnem navpične, jaški in presipke. In šli smo »po forlnah gor — po forlnah dol«, in to ne vem kolikokrat. Za velenjskega rudarja, ki tega ni več, je gotovo več kol dovoli. Po-

ločilo jih je le še nekaj metrov — toda teh, kljub dramatični in težki borbi, niso mogli premagati. Njihov sovražnik — tekoči pesek jih je zaustavil in morali so se umakniti — kljub temu, da jih je ločilo samo par metrov.

S tem je naš ogled končan in odidemo iz jame, zunaj pa nas sprejme toplo majsko sonce. Hitro se okopamo in gremo h kosilu.

(Nadaljevanje sledi.)

Veliki bager na dnevnem koku v Banovičih

pripelje preko njih, spuščali navzdol proti našemu cilju današnjega dne.

Hitro zdravimo preko Gornje Tuzle in se bližamo Simin Hanu, koder nas čaka še eno presenečenje. Brhke Bosanke, ena lepša od druge, stoje razporciene v enakomernih razdaljah ob cesti. Oblečene so v okusne čiste delovne obleke in lepo negovane iz močno pobarvanimi usnicami. Ne morem reči, da bi jim rdečilo ne pristojalo, toda naše splošno mišljenje je, da bi bile brez njega prav tako lepe. Pa pushmo Evinim hčeram, da se ravnajo po svoje.

Titova štafeta, jo hitro uganemo! In res. Kmalu zagledamo pred seboj trojico mladenk, katere v teku neso štafeto palico do naslednje grupe. Ko se peljemo mimo, vnelo pozdravljamo

aide našim budno šturirajočim veččakom. Močno razsvetljene, flakovane in čiste ulice, lično opremljene Irgovine in živahno vivenje množice, naredi na človeka prijeten vtis in zdi se, da je Tuzla večje mesto, kol prav za prav je. »Hudičal« se oglasi nekdo, »saj jih je več, kot na ljubljanski promenadi!« Večerni sprehod je »konjiček« Tuzlancev.

V lepem, moderno urejenem hotelu večerjamo in prijelni vtis z ulice ostane ludi tukaj. Hrana je dobra, postrežba pa urna in res ljubezna. Le cene se nam zde nekoliko visoke — 190 din za večerjo je preveč.

Zanimiv je tale dogodek, katerega smo doživeli ta večer. Ko eden od tovarišev plačuje naš celokupni račun, pristopi natakar in zaprosi za napitnino.

Bosanski mlini na Plivi

Ekskurzija na pomolu v Senju

IZ PESJA

V Pesjem je bil v dneh priprav na občinski praznik dograjen dom, ki je nekaj časa nosil naslov Zadrudni dom, nato pa je bil preimenovan v Dom Zveze borcev. Ni velik ta dom, niti tako velik ni, kakor v Novem Velenju polovica ene same stavbe in vendar je za Pesje velika pridobitev. Dom je postal ponos vsakega, ki je pri dograditvi sodeloval. Nad 1720 prostovoljnih delovnih ur so žrtvovali prebivalci Pesja pri tej akciji, ki je bila pokrenjena zato, da dobi spominska plošča dostojen prostor.

Sami kljub dobri volji ne bi mogli tega dovršiti, ako se ne bi za to zavzeli drugi faktorji iz okolice občin Velenje. Prispeval je rudnik, prispevala je občina, prispeval je kolektiv železničarjev, Občinski odbor Zveze borcev in drugi, ki jim izreka Krajevni odbor Zveze borcev najlepšo zahvalo in deli z njimi ponos za to lepo pridobitev.

Dom je bil tako naglo dograjen in okolica preurejena, da nekateri prebivalci niso mogli verjeti, da je to res. Tudi nekaj stav je bilo izgubljenih in nekaj »kršendušov« zastoj izgovorjenih na račun dograditve do napovedanega termina. Zmagala je »Hudičeva brigada« tovariša Hranjca, ki je svojo nalogo pravočasno izvršila. Javno priznanje pa zaslužijo tudi vsi tisti, ki so pravočasno dokončali lepo teraso pred domom.

Po dogotovitvi doma so stopile v akcijo naše žene in mladinke, ki so dom lepo okrasile. Nekaj noči so žrtvovale za pletenje kit, od katerih je bila najlepša tista s temnordečimi rožami okrog spominske plošče.

Nekaj pa jih je le ostalo zadaj. Odlagali so in — zamudili. Pri tej akciji

niso sodelovali. Ni jih dosti, a so. Pri prihodnjih akcijah, ki jih bodo organizirale množične organizacije, pa upamo, da bodo zraven.

Ena takšnih množičnih akcij bo udeležba na Ostrožnem. Tja bomo šli vsi in že danes napovedujemo tekmovanje vsem krajevnim organizacijam velenjske občine, da bomo v udeležbi na tej proslavi med prvimi.

Se ena boleča točka je v Pesjem. Dograditev gasilskega doma. Tudi ta je potreben. Na juriš, pa bo tudi ta letos pod streho!

V. J.

Resen problem

Z zgraditvijo nove šole, povečanjem prometa na železnici in razširjenjem lokalnih podjetij, se je stanovanjska stiska v našem mestecu do skrajnosti zaostri. Zaradi pomanjkanja stanovanj je čutili težnje za premeštvitvijo iz Velenja, tako med poročenimi učitelji in profesorji, kakor tudi med železničarskimi uslužbenci in med strokovnimi in obrtnimi delavci.

Če si hoče Velenje zagotoviti nemoteno delo šol, železnice in podjetij, ki so nujno potrebna za rastoče število prebivalstva, bo nujno, da prične naš občinski odbor resno obravnavati ta problem.

Občinska skupnost bo morala najti sredstva za zidanje stanovanjskih poslopj. V nasprotnem primeru, bi si nakopala odgovornost, ki jo pred svojimi volivci ne bo mogla opravičiti.

Violinski koncert v Velenju

V našem mestu so bili koncerti že od nekdaj zaželeni in so vse prireditve te vrste, če so obetale kvaliteto, dobro obiskane. Posredovanje glasbe — pa tudi težje — našemu občinstvu je bila

vedno hvaležna naloga naših požrtvovalnih glasbenikov.

Nekaj uspešnih produkcij glasbene sekcije »Svobode« in pozneje tudi njene glasbene šole je ostalo poslušalcem v prijetnem spominu.

Naše prosvetno društvo pripravlja celovečerni koncert, ki bo verjetno v začetku avgusta. Nastopal bo kot solist na violini tovariš Beuerman, ki se je vrnil iz JLA. Spored bo trajal poldruge uro. Omenjeni solist bo izvajal dela svetovno znanih kompozitorjev in eno lastno kompozicijo. Beuermana poznamo kot nadarjenega violinista. Njegov nastop obeta izredni glasbeni užitek. Spremljala ga bo na klavirju tovarišica Bogelčeva.

Koncert bo v čitalnici, ki bo tedaj sprejela le okoli 100 poslušalcev. Ker bo število sedežev omejeno, bodo vabila, ki bodo veljala kot vstopnice, na razpolago za tiste, ki se zanimajo za ta koncert, pri tajniku »Svobode« tovarišu Vrečku do 1. avgusta.

Pripravljamo se na ustanovitev taborniške družine

KAJ SO TABORNIKI

Letos se je naša mladina imela priliko seznaniti s taborjenjem in življenjem v naravi. Preživeli so nekaj tednov v taboru mladinske brigade ob velenjskem jezeru ali pa vsaj videli, kako tabor izgleda.

Take organizacije so razširjene po vsem svetu in mnogo je mladih ljudi, ki se z vso vno udeležujejo pri teh taborniških organizacijah. V Angliji in drugod imajo skavte, v Ameriki gozdovnike, v Avstriji »Rdeče sokole« itd. Pri nas v Sloveniji so pred štirimi leti ustanovili Zvezo tabornikov Slovenije. V zveznem merilu pa je pričela lani delovati Zveza izvidnikov in planink Jugoslavije.

Namen te organizacije je zbirati mladino in jo vzgajati v dobre člane socialistične domovine. Centralni komite mladine ji daje vso podporo, tako moralno kakor materialno. Taborniki so torej mladinska in vzgojna organizacija, ki se v svojem delovanju opira na sodelovanje z mladinsko in pionirsko organizacijo.

Taborniki pa se s pomočjo LMS vzgajajo v svobodoljubne, močne in vztrajne graditelje novega življenja.

»S PRIRODO K NOVEMU ČLOVEKU«

Zveza tabornikov je m'kavna organizacija za mlade ljudi. Tudi starši se navdušujejo za njo, ker vedo, da se bodo njihovi otroci v njej naučili koristnih stvari, se prekalili in postali vztrajnejši in bolj si.

V ta namen imajo taborniki zakone, ki so temeljna načela, obvezna za vsakega člana.

Glase se:

1. je odločen in vztrajen;
2. skromen in varčen;
3. discipliniran in zvest;
4. vzdržen in čist;
5. je delaven in si utrjuje telo;
6. je preprost in ljubitelj narave;
7. je pošten in govori resnico;
8. je pravičen in iskren;
9. stremi k napredku in znanju;
10. je dober tovariš in pomaga drugim;
11. je vljuden in gostoljuben;
12. je vever in se veseli življenja.

TABORNIŠKO ČLANSTVO SI MORAS PRIDOBITI

Mnogi radi zamenjajo izletnike, ki si kje postavijo šotor za taborjenje. To ne bi bilo nič škodljivega, če ne bi videl

take izletnike, ki so si postavili šotor tako, da se jim bo vsak čas prekučnil. Ali take, ki delajo škodo po travnikih in po gozdu, kričijo, so pijani, se ne spodobno vedejo in onesnažujejo prirodo. Taki »šotorniki« škodujejo ugledu tabornikov. Zato so povsod vzorne taborniške družine zgled vsem, ki želijo taboriti in preživeti nekaj dni v naravi.

Vsak tabornik mora opraviti vsaj prvi izpit. Poznat mora organizacijski stroj ZTS, znati mora obljubo, geslo, zakone in pozdrav. Poznat mora prvo pomoč in tehniko taborjenja.

Poznat mora uporabo orodja, znati mora 7 vozlov, postavljati šotore več tipov, ležišč, znati mora zakuriti ogenj ob vsakem vremenu. Poznat mora tudi taborniške potne znake in še druge koristne stvari za orientacijo v naravi.

Za drugi izpit je potrebno še več znanja. Tu je treba že znati signalizirati z Morsejevimi in semafor znaki, poznati je treba topografijo. Tudi krpati in šivati in celo kuhati se mora tabornik naučiti. Prvi pogoj pa je: ravnati se po taborniških zakonih in po njih živeti.

Delavski svet in upravni odbor Rudnika lignita Velenje sporočata, da je dne 13. julija nenadoma preminil tovariš

IVO HAN

NAMEŠČENEC RUDNIKA LIGNITA VELENJE

Vzornega delavca in tovariša bomo ohranili v častnem spominu!

Prostovoljna industrijska gasilska četa Rudnika lignita Velenje sporoča, da nas je dne 13. julija za vselej zapustil naš ljubljani in spoštovani poveljnik, tovariš

IVO HAN

Gasilski častnik, sektorski poveljnik za Šaleško dolino in poveljnik naše čete.

Slava njegovemu spominu!

Nekaj že imamo

Mnogokje bi že organizirali tabornike, pa nimajo materialnih sredstev. Pri nas v Velenju je ta ovira že odstranjena. Prvi pogoj za taborništvo že obstoja. Imamo 11 šotorov, ki so jih solidarno nabavila velenjska podjetja za potrebe mladine. Poleg tega je preživelo v taborih že nekaj naših mladincev in mladink, ki bodo radi pristopili v družino. Seveda bo taborniška družina dovolila vstop le dobrim mladincem, ki imajo pogoje izpolnjevati to, kar se od njih zahteva. Zato bodo starši prav radi dovolili svojim sinovom in hčeram vpis v tabornike.

Furlan Zdenko:

Dve zlati deklici

(Osnutek za »Zemljo«)

Kmetica je pol v strahu pred možem in pol v skrbeh, kaj hoče oče svoji hčeri, šla poklicati Minko.

Srepa je gledal stari Zagoričnik tja dolj po svojih vzorno obdelanih njivah, po lepem sadovnjaku in travnikih, ki so komaj čakali nekoga, ki bi jih »okosil«. V njem je kipel. Tu ob njegovem gruntu sta trčili dve dobi. Tu sta trčila trden kmet, ki pozna samo zemljo, in delavec, ki hoče nekaj več kot zemljo. Hoče tisto, kar je pod njo, kar je več vredno kot lepo obdelana zemlja.

Zagoričnik je pošten kmet, delaven in gospodaren. Toda, nikoli ni maral ljudi, ki niso imeli imetja. Nanje je gledal zviška. Podcenjeval jih je. Vsi ti rudarji, stanujoči po kolonijah, ob nedeljah oblečeni v svoje črne obleke, z zapetimi srajcami in s kravatami pod vratom, so se mu zdeli na pol gosposki. Črnel je njihov način življenja, njihove navade in robato govorico. Zagoričnik je bil vase zaprt človek. Nikoli ni kazal svojih čustev. Zeno je imel rad, toda nežnost ni znal izraziti. Rodila mu je dva sina in hčerko. Vsi trije so se rodili iz ljubezni. Toda žene ni še nikoli poljubil. Njo je to bolelo in se je s tem čutila ponižano. Ves ta odnos se ji je zdel, kot da mu je žena samo zato, da mu rodi otroke in gara na gruntu. Toda s časom se ga je navadila in spoznala, da le ni tako trd človek. Je le kmet, ki je lahko nežen le tedaj, ko gleda zemljo, kako mu plodi in duha vonj svežih brazd. Gledala ga je večkrat, kako je hodil po polju, kot da bi bredel po široki reki. Z roko je pobral grudo, postal in ves zamišljen drobil rahlo zemljo med prsti. Zemlja mu je med prsti curljala na tla. Čeprav ni videla njegovega obraza, je imela občutek, da je njegov izraz blažen in zamaknen.

Zagoričnika so v premisslavljanju zmotili koraki v veži. Vstopila je Minka in za njo mati.

»Kaj je, oče?« je vprašala hči, sluteč nič dobrega.

»Kdo ti je rekel vabiti tega ničvrednega v pomoč? Kaj pa imaš s tem pro-

kletim knapom?« Staremu so švigali bliski iz oči.

Vstal je in se grozeče postavil pred Minko. Ostro ji je pogledal v oči. Ni se mogel več obvladati. Vso jezo, ki se je v njem nabrala zaradi zadeve z zemljo, je moral nad nekom izliti.

»Pri tej priči ga boš pustila. Nič mi ni mar vajina ljubezen! Ali si razumela?« ji je dejal, z obrazom blizu njenega, tako da je začutila njegov vroči dih.

»Toneta ne morem pustiti. Imam ga rada.« Zrla je v tla in prsi so se ji od razburjenja sunkovito dvigala. Odločen trenutek je prišel. Morala bo z resnico na dan. Iskala je pomoči pri materi. Obrnila je proseč pogled proti njej. Mati je polna sočutja do hčerke uvidela, da se bo morala odločno postaviti na njeno stran.

»Oče, ne bodite hudi! Poročiti se nameravava.«

»Kaj? Tu imaš poroko!« in udaril jo je močno po licu. »Z barabo se misliš poročiti!« je kričal. »Te bom že naučil pameti!«

Minka je bruhnila v jok. Objela je mater in se ob njej zjokala. Ko je prenehala hlipati, se je pripravila za zadnji korak. Pogledala je očetu naravnost v oči in rekla:

»Otroka bom imela!«

Mati je od presenečenja obstala kot vkopana. Oče se je pa sesedel na klop in nekaj časa srepro gledal predse.

Minka je stala sredi sobe kot kip. Roke so ji brez moči visele ob telesu. Oči so ostale brez solza.

Zagoričnik je vstal. Njegov obraz je bil temen. Pogled, s katerim je osvrknul svojo hčer, je bil poln zaničevanja.

»Cundra!« ji je vrgl v obraz. »Izgini k tistemu tvojemu prokletemu hudiču! Moja hči nisi več!«

Planil je k vratom in izginil.

Milan je vso pot pri povratku moral misliti na deklo, ki jo je že tako dolgo

poznal, pa jo je šele sedaj spoznal. Tudi drugi dan se je ukvarjal z misljo na njo. Pogosteje je zahajal v gostilno in to med tednom, ko ob popoldnevi v gostilni ni bilo ljudi. Na gostilniškem vrtu je sedel na klopi in se pogovarjal z Vido.

Vzljubil je to zlato deklo.

Tako se je med njima razvila iskrena ljubezen. Vida je, kadar je imela prsto, prihajala h graščini. Vodila je Milana po parku in mu pripovedovala o sebi in o svojih sanjah. Nadomestovala mu je oči. Milan jo je vzljubil tem bolj, ker je čutil, da ga ima rada kljub slepoti. Čutil je, da je pripravljena z njim stopiti v življenje in da mu bo zvesta družica.

Ob nedeljah sta prišla k njemu tudi Tone in Minka. Tako so vsi štirje preživeli skupno lepe trenutke. Včasih se jim je pridružil še stari Miha. Tedaj se je po grajskem parku razlegal smeh in razigrano veselje je letelo čez krošnje starih dreves tja do debelih zidov graščine.

Ta dan, ko se je zgrnila nevihta nad Zagoričnikovo hišo, je Tone stopil do Milana. Prosil ga je, naj pride zvečer z Vido k Zagoričniku.

»Veš, Milan, danes gre za nekaj, kar moram speljati. In ti mi boš pomagal. Stopil bom do Minkinih staršev in jim bom vse povedal, kako je z nama. Vzeti jo mislim.«

»Prav rad ti bom v pomoč. Res ti želim vso srečo. Minka je zlato deklo.«

»Ne bo šlo tako lahko. Ti ne poznaš Zagoričnika. Trmast je in nas, mlade napredne delavce, nima rad. Sploh je jezen na rudnik in na nas vse skupaj. V rudniku vidi nevarnost, ki ogroža njegov obstoj. To je njegova tragika. Čuti, da v tej okolici kot kmet nima bodočnosti. Ne razume novega časa. Trda bo borba z njim. Tudi Minka ne morem kar tako pustiti. Srce mi vleva, da moram biti odločen. Veš, otrok je vmes!«

»Saj te razumem. Pa zakaj bi odlašal? Kar povej mu naravnost. Če je človek, se bo dalo z njim zmeniti,« je dejal Milan.

Kdor bi slučajno proti večeru hodil po poti k Zagoričnikovi domačiji, bi opazil, kako neko deklo, vso objokano,

sloni ob drevesu. Bila je Minka. Vsa obupana in izčrpana od joka je tavela po gozdu.

Očetovih žalitev ni mogla prenesti. Svoj položaj je imela sedaj za brezupen. Starše je spoštovala in jih je imela rada. Zato je tem bolj vplival nanjo izgon iz rojstne hiše. Ko bi Tone bil vsaj poleg nje, bi se morda čutila močnejšo! Tako pa je vse videla črno.

Očeta je imela stajno pred očmi, tako strašnega, kakršen je bil opoldne. Pred to sliko je bežala. Kam? Sama ni vedela.

V njej je Zagoričnikova kri. Krmečki ponos! Pot, po kateri je tavela, je vodila k jezeru, tod mimo pa v trg. Nekaj jo vleče k tej tih, mirni vodi. Dnevna svetloba se zrcali skozi nastopajoči mrak. — Ah, kako bi bilo lepo zaspati v tej tih vodi. Za večno zaspati in pozabiti na vse tegobe tega sveta. Že čutili blago mehko vodo ob nogah. In vse višje in višje. Pogled, kako obleka plava nekaj časa na vodi, dokler se ne napojijo vode in se pritisne ob telo. Že čutili to mokro mehko oko prsi. Se malo pa bom v naročju vode povsem.

Voda je zagnila Minko. Toda v smrtnem trenutku je podzavestna želja po življenju vendarle zmagala. Obupno se je pričela boriti za življenje. Uspejo ji je priti nad površino. Obupen krik je pretrgal večerno tišino. Gozd je dal odmev, kakor bi hotel dati utopljenki, da jo je slišal nekdo, ki ji bo prihitel na pomoč.

Med tem časom sta Milan in Vida dohitela čakajočega Toneta. Med pogovorom so se počasi vsi trije bližali jezeru.

Krik človeka, ki je v nevarnosti, jih je ustavil. Tone je planil in zakričal: »Minka!« Brzel je proti mestu, od koder je prišel klic. Na vodni gladini je opazil blizu obale gibanje vodnih krogov. Planil je v vodo. Pod vodo je opazil brezmočno Minkino telo. Hitro jo je zgrabil in spravil iz vode.

Se ni bilo prepzno. Njeno srce je še bilo, toda zelo slabotno.

V tem sta prihitela Vida in Milan. Skupno so pomagali Minki.

Minka se je počasi vračala k življenju. Toda preživeli dogodki so nanjo močno vplivali. Bila je oslabiljena.

Tone je svoje deklo dvignil na roke in odnesel domov. Za njim sta molče stopala Vida in Milan. Globoko ju je

pretresel ta dogodek. Tone je krepko stiskal k sebi to ljubljeno telo. V njegovih rokah nosi dvoje življenj, ki sta skoraj ugasnila. Premišljeval je, kaj neki se je moralo zgoditi z Minko, da je storila to obupno dejanje.

Hitel je proti hiši, vstopil in ne odgovarjajoč na prestrašene vzklike Zagoričnikove gospodinje, položil Minko na klop ob peči.

»Hitro prinesite rjuho, toplo perilo in odeje!«

Sam se je slekel in jo hitel drgniti z rjuho. Odrinil je mater, ki je hotela s tresočimi rokami in hlipajoč pokriti goloto svoje hčerke.

»Kmalu bo dobro, mati. Hitro prinesite žganje, potem pa skuhajite čaj.«

Oblekel ji je toplo srajco, jo odnesel v posteljo in ji vtil žganja v usta. Minka je odprla oči in zopet zaprla. Zaspala je.

Vsi trije so obsedeli poleg njene postelje. V tem je stopil v hišo Zagoričnik. Niti slutil ni, da je njegova hči pred četrt ure bila na poti v smrt. Ko je opazil moko perilo na tleh, rjuho, je zaslužil nekaj izrednega. Stopil je v sobo. Korak se mu je ustavil, ko je zagledal Toneta sedeti ob postelji, na kateri je spala Minka.

»Kaj se je zgodilo, križ božji?« je v eni sapi vprašal.

»Je že dobro. Toda, kaj se je zgodilo, bi moral vas vprašati. Ali morda veste, zakaj se je hotela vaša hči utopiti?«

»Utopiti? Pa menda ne zaradi mene?? Ali sem jaz kriv? O, moj bog!« Stari, trdi kmet je zajokal. »Odpustite mi vsi skupaj!«

»Zahvalite se Tonetu, da je Minka ostala živa. On jo je rešil,« se je Vida vrnešala.

Gospodar je s solznimi očmi pristopil k Tonetu in mu molče stisnil roko. Počasni je odšel proti vratom. Ustavil se je, počasi se obrnil in rekel: »Bodita srečna.« Odšel je...

V njem je nastal preobrat. Uvidel je, da ni ravnal prav. Obupen korak hčerke je močno vplival nanj. V njemu se je nekaj premaknilo.

Štirje mladi ljudje so končno le našli srečo.

(Konec)